

Ислази три
пут у месецу
на 1½ табаку.

Претплата се
шаље напред
уредништву

Неплаћена
писма од не-
редовних до-
писника не-
примају се.

ПАСТИР

За све српске
крајеве даје
на годишњу:
60 гр. или
6 фор. на по-
године 30 гр.
или 3 фор.
на три мес.
15 гр. или
1. фор. и 50
новчића.

ЛИСТ ЗА НАУКУ И КЊИЖЕВНОСТ ДУХОВНОГ САДРЖАЈА.

Издаје и уређује РЕКТОР БОГОСЛОВИЈЕ ПРОТА Никола Поповић.

САДРЖАЈ: Поздравна беседа. — Како је Г. Митрополит посетно слав. ком. — Како срби своје монастире сматрају и како се њима одицају. — Узивање из Историје хришћанске цркве. — Свети Јован као проповед. — покајање.

Поздравна беседа

коју је прота Јагодински и намесник параћински у име целог подручног свештенства поднео његовом високопреосвештенству г. Митрополиту Михаилу, по повратку његовом из Русије.

Високостојини архипастиру српске цркве.

И онде — где си ово дана, као што њежна пчела на прозачна криланца своја са цветка на цветаку прелета те мирисни плод сабира за своју кошницу — трудио се да прилежним подвигом својим богато напоиш срце и душу твоју умним сластима већ осведоченим на услугу и славу Христове цркве а на укупност верних чеда њених, на просвећење и напредак подчињених Ти пастира и на срећу целе домовине твоје, — и онде велимо, угледа те славенство и твоја паства као преузвишену Матицу, која верно прати и с достојанством крчи своје начело.

Врло се радујемо, високопреосвећена главо таковој добити, коју у смерном лицу Твом и овом приликом задобисмо; па зато у радости и са јаким одушевљењем лично дођосмо да Ти целујемо свету архипастирску десницу и да Ти у име

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

млађе браће и подручног нам свештенства укажемо подво-
рење, које Ти достојно пристои.

Прими, молимо Те, други српски просветитељу, овај
израз уважења који Ти од свег срца са високодостојним по-
штовањем подносе твоји архипастирског достојанства,

у Београду

28. Новембра 1869. год.

најпорнији

М. Милићевић,

прота Гагодински.

Јосиф Петровић,

намесник Параћински.

*Како је наш високопреосвештени Г. Митрополит посетио сло-
венски комитет у Петрограду.*

(Свршетак.)

После свршене беседе од г. Филипова и кратког одго-
вора на исту беседу од стране нашега г. Митрополита, што
смо саопштили читаоцима у прошлом броју, протојереј И.
Јахонтов врло згодно напомену сбору да је дан, у који су
се они тако лепо скупили, дан св. Димитрија солунског и
пропусти неколико речи о значају те вароши, која данас
принадлежи словенској Македонији и у којој су се родили
првопросветитељи словенства Ђирило и Методије. Говорећи
о њима прота Јахонтов рече, да је некада апостол писао
хришћанској општини Солуна: „хвалю вы братїе“, и речи
ове вешто примени к цели словенског благотворителног ко-
митета. Председник сбора замоли сад високопреосвештеног
г. Митрополита нашег, да му дозволи наставити обичан по-
сао који они раде у комитету но с тим, да и он прису-
ствује у њиховој радњи. И кад на то доби саизволења, онда
се одпочеше дневни радови.

Вршиоц дужности секретара А. Киријев сад изнесе пре-
длог у коме разлагаше, да је по добивеним известијама
крајина потреба учинити помоћ да се подигне једна школа
у вароши Берону у дољним васојевићима — на оном месту,

где ту скоро беше театор рата међу црногорцима и турцима и које је због овог страшно разорено и опустошено. А уз ово А. Киријев рече, да он први у име те цели жртвује 100 рубаља годишње. Чланови комитета: Н. Д. Биков и И. П. Љесников дадоше такође у име тога по 25 рубаља. Високопреосвештени Михаил сачуствујући томе делу изјави, да ће та сума у 150 рубаља бити за сад доста добра, те да се школа подигне и подржи за први мах свога бића.

За овим јављено би за положај једног младића из јужних Словена, који је дошао у Русију да продужи своје више образовање у духовној академији, но који није имао свога издржања. И одреди се да му се да на први мах потребна помоћ.

А. Киријев прочита известије о неком сачинењу које је написао професор Голубински и које садржи у себи Историју о бугарској цркви од дана кад је тамо уведено хришћанство па до садашњег времена, и обраћена би пажња комитета на то, како је прека потреба да се помогне новчано, те да час пре ово сачинење угледа света јер има особиту важност нарочито сада, кад још постоји нека распра између Бугара и Грка по поводу црквеног питања. И г. Јанишев даде свој разлог како се може тај предлог брзо и удесно остварити.

На завршетку А. Мајков представи г. Митрополиту нарочиту препечатану српску песму о кнезу Лазару и о основању њиме цркве Раванице, молећи за савет, како би се та књига у повећом броју распространила по Србији. Сбор једногласно изјави жељу да г. Мајков прочита ту песму; после чега г. Митрополит објасни сбору, да црква та, коју пева та народна песма, постоји и сада и да он врло одобрава што је се г. Мајков потрудио да преведе ту српску песму.

„Овим се, продужава „Голосъ“ свршила седница, која је оставила дубоку успомену међу свима присуствујућима благодарећи лепој и љубазној посети српског Архипастира и братском његовом сачуствију према радњи комитета.“

Како срби своје монастире сматрају, и како се према њима одзивају.

Каква је чињеница у друштву људи Религија то је питање пре више хиљада година решено, као и то, какве благодатне плоде даје она држави и друштву кад се у духу истински и божански начела негује. Историја света тим примерима и истинским фактима, ставља нам на углед да је сваки онај народ скупо плаћао, који је се са својом вером титрао као са зеленом јабуком. Но недогледна зла следства, пратила су оне народе, међу којима су пре времена хтели се неки по вери обичаји уклонити. Какви је узрок свију ови следства знаће сваки ко познаје србски народ, и јачину вере његове. И ако се у многим формама, које на рачун вере постоје, несастоји суштина вере или у овом и оном обичају, који је побожност створила, опет зато неби паметно ни пробитачно било по цело друштво, да се то све од једном поруши и уништи, као што је и немогуће.

Сваки дакле, па и србски народ има своје особитости, и лепо обичаја, по вери и народном поносу свом. Одржати ове обичаје који нису штетни ни учему по народ, већ и корисни, треба да лежи свакоме на срцу подједнако, како орачу и копачу тако и научњаку, учитељу и свештенику; но ови последњи (свештеници) као чувари светиње народње треба највише да се старају за то, јер су нам и вера и народност средством ових благочестивих обичаја сачувани. У причама и песмама народним одгајен је и сачуван нам језик; а у монастирима мала али по нас драгоценост књижевност и јака вера. То не може нико порећи као што и непорече; ма да се досада нико и неодазва с чувством захвалности према овим светилиштима и чуварима народње блага, до једино прост народ. Нико непочуствова толико о судби ових живи сведока негдашње славе и величија србског, као сам народ. Он потанко не зна ценити као научњак све драгоцености вере и књижевности,

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

које су нам манастири сачували. Он незна обстојателно историју наших манастира, али зна и неће никада смести с ума, да су они једини за четири века робовања блажили судбу народа, да су то била једина уточишта чемерног живота народског. Незаборава ља он све то, па се зато и одзива према њима с чувством захвалности.

Љубав народња према манастирима ѿ чему нам је цел зборити поред осталог огледа се у помоћи, коју он манастирима на разне начине указује. Као главна карактеристика тога може се обележити: поход, који из удаљених крајева предузимају благочестиве и побожне душе ка овом или оном манастиру. Да би ово боље осветлили што смо напред рекли навешћемо овде како ови походи бивају, што надамо се, да је интересатно знати.

Овакве походе предузимају људи обично пошто летину прераде и овеликим годетима и бивају или по нарочитој жељи посетиоца, или на позив братства ког манастира. У првом случају доставе посетиоци своју жељу старешини манастира; а у другом случају позову се „гости“ (тако се зову) преко једног духовника манастирског кога старешинна манастира изашље. Братство госте обично позива да притекну у помоћ кад има што да се подиже у манастиру, или каква знатнија оправка изврши.

Ове јесени била је оваква једна знатна госба у манастиру Благовештењу окр. крагујевачком. Познати рад свога и честнога карактера и заузимања за напредак свог манастира честити архимандрит благовештенски г. Василије кад је добио препокрити цркву и манастир цео оправити, споразумевши се са неким од знатнијих људи и полицајском влашћу, одаслао је једног од братства у срез Лепенички који је госте позвао, и уговорио дан, када ће ду приспети у манастир. Ево снимак једног писма, којим од стране настојатеља позива народ хришћански на ту госбу:

*Благочестивом, побожном и љубителном цркви и манастира
народу среза Лепеничког.*

Наш и ваш манастир Благовештење изнутра и споља ови дана понавља се, а тако и ћелије. Трошкови су око овакових послова тешки а манастирски обични приходи, нису у стању расходе надвладати, или бар од дуга задржати. Зато припадамо вашем христољубију и позивамо вас у име светог храма Благовештенија Богородице, да заповедате са уредним и драговољним милостива срца и душе прилогом на час и гозбу у очи Недеље овога месеца 23-ћег доћи да свету цркву обдарите и да се Богу Творцу заједно у скупа помолимо, и да се као божије стадо и провеселимо. Мислим да ће се многи од вас сетити како сте се изјаснили и подписали доћи па је због неких обште народних и познатих причина и застало: дакле сада можете ваше пређашње обећање испунити.

Хтели су нас скупљање овог времена данци (пореза) овог намерења обуставити; но рекосмо: „ко данак лако изда, тај и у гости може доћи,“ и то нас охрабри. Напоследку шаљемо вам мир, љубав и божи благослов и очекујући с надеждом вас да нам радо дођете, јесмо ваши доброжелатељи,

архимандрит

Василије,

(у име свега братства.)

15. Јулија 1869. год.

у манастиру Благовештенију.

И као што обично бива, да се овај посланик манастирски свагда јавља најпре среском старешини, па онда иде у народ, тако је и овде учињено. А ево другог писма, како срески старешина г. Коста Маршићанин даје настављење народу:

*Свима кметовима и одборницима сељана и варошице у срезу
Лепеничком.*

„Архимандрит манастира Благовештенија г. Василије изашије од стране манастира еромонака г. Паисија у срез

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

лепенички подручни ми, да би позвао богате и имућније људе на гозбу, како би ови људи добровољним прилозима припомогли, да се оправка манастира, која је већ у послу, изплати.

Манастири, који су принели да се наша вера и закон од пропасти и насилија турског сачувају заслужују подпуно и високо поштовање од стране народа, и као таковима треба да сваки Србин, колико му је Бог дао, од своје стране притекне у помоћ манастирима, једно због те признателности, а друго и због спасења своје и фамилије душе.

Из преднаведених узрока а по нарочитој препоруки г. Началника окружниа крагујевачког препоручујем вам да будете на руци г. Паисију еромонаку како би могао што више богате људе на гозбу позвати и записати, међу тим да ће те му по једног човека од села до села да га не би који узнемирио.

17 Јулија 1869. год.

у Рачи.

Началник II. класе .срез. Лепенич

Коста Н. Маршић.

На дан 20-тог Августа дошли су гости у манастир гди су их пред црквом монстиреском дочекала братија у свештеним одежама са крстом и Еванђељем у руци. А изван манастира прво их је примио сам архимандрит који се са свима братски поздравио и изљубио. Свега гостију ови било је на броју 412 све сами одлични домаћина из богате и дичне Лепенице. Само онај који је својим очима видео ову дивну гомилу побожних богомољаца, могао је почувствовати о правој и синовној љубави њивој на спрам свете вере своје јер им се то све на ведром челу читало. Пред гостима овим ишли су њиови добри и честити свештеници који предводише своје духовно стадо у благочестивом походу овом, а на име парох бадњевачки Јован Божић, ратарски Милутин Лазаревић, шумљански Илија Поповић и јагњилски Илија Поповић. Но све ове благочестиве посетиоце сучељавао је врстни старешина среза Лепеничког г. Коста Маршић. У похвалу

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

овог у подпуном смислу старешине народног имало би се много обележити, но ми ћемо то сада све прећи зато, што у његову хвалу говоре на сва уста неколико хиљада душа његовој бриги поверених. Њему као и сваком истинском родољубу доста ја у похвалу то, кад се рече: да он своме народу свагда предњачи у свему што је добро и поштено, па и овај смерни и побожни поход не пропусти извршити што му као врсном старешини и побожном хришћанину и достоји.

Боже благи лепа ти је ствар кад се човек лати свога сопствена заната, веле многи стари мудри људи. Незнам коме, али г. Маршићу ово се смјело сме рећи. Ко је изближе познат расположењу нашег народа, тај утврдо може знати како народ наш јако тишти то, кад му је старешина ма ког рода „горд“ кад се од њега либи, и неће ни Бога честито да назове. Такви случајева има на много места, и о таквом старешини неможе се ништа похвално рећи, нити је он свога заната потревио. Наш је народ добар послушан и што но реч на лепу и братску реч готов је у ватру скочити, а за инат би се и потурчио, то тврди она прича о Краљевићу Марку. „Пошто би се потурчио? не би ти се, царе, потурчио да ми дадеш целу царевину а за *инат* би се погурчио.“ Благо оном старешини који ово зна, а још веће оном који твори.

Да пређемо даљем опису ове гостбе. Одма чим су гости дошли по намештају се сваки на одређено му место, и пошто се мало по одморе и што но реч у срба и по једну попију дође време бденију вечерњој молитви, на коју наш народ са особитим расположењем душе иде. Ту се сви скупа моле Богу и оздрављу и спасењу свију гостију имена се у молитви спомињу у које су братија одма по доласку гостију спремила. По свршетку бденија на глас трапезариског звонца сви се гости скупише и поседају у трапезарији. Ту се саде и у здравље пије до близу пола ноћи. Стари потом потраже у тихом сну одмора, а млађи продуже весеље до саме зоре, у песми свирки и колу око цркве. А кад сване опет се

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

скупе сви у цркву гди је одслужена најпре јутрења, па потом и св. Литурђија на којој се опет на ектенији „помили нас боже“ спомињата имена гостију. У време причастна обично настојатељ говори лепу поуку побожне и моралне садржине. Тако и овом приликом кад овај збор Лепеничана посети св. Обитељ Благовештенија, архимандрит Василије изговорио је гостима кратко, поимљиво и препоручително слово у ком напомену прво значај манастира код Срба представивши њиову судбу: како су од варвара били рушени и паљени а од свои верних изнова подизани и украшавани, затим пређе на судбу свог манастира и каза садању потребу његову. По изласку из цркве гости су одсели у ћелије, и пошто су били послужени кавом и ракиом, даривали су икону (манастир) коју је један брат са крстом и свећом носио. После чега следовао је леп ручак, на ком су напијане здравице владоцу, црквенској глави гостима, братству и свом србском народу, које све дуго би било испричати. Ова заједничка гозба продужавана је до близу 4 сата по подне у пуцњави прангија и спроводу звона кренуше се гости и одоше све певајући из манастира својој домовини.

Ови побожни походи и прилагање св. манастирима народ српски чинио је и чиниће свагда, а особито кад види да се старешина манастира срдечно стара да свој манастир подиже и украси, као што је то архимандрит Благовештенски Василиј делом доказао. Ово кажемо само у атар истине а не према личним одношаима међу тим навешћемо речи једнога отмиеног путника који о манастиру Благовештењу и његовој управи ево шта збори:

„У манастиру Благовештењу пре десет година готово ништа није било осим мала једна дрвена ћелија, око поменутог манастира није се могло ни с литијом обићи од крша каменог кој се је с једне стране манастира надвисио био, а сада је сав тај крш камени раскопан и разбијен, сазидана је велика од камена звонара, набављена су звона, и

монастир је окружен са таквим ковацима какве ни један монастир у Србији нема. Све је то учињено са помоћу Божиом и народњом, а главно мудрим и умешним старањем његовог ревносног и трудољубивог старешине архимандрита г. Василија који служи на част и себи и својој предпостављеној власти. Овоме мудро и честитом старешини манастирском може се с правдом рећи: „Добрыи и вѣрныи рабе! шмалѣ мы былл еси вѣренз надз многими тл поставлю.“

При звршетку свега додајемо и то да је монастир Благовештење чиста прихода по свршеној овој гостби увео у дневник 21.600 гроша чар:

Оволико нека је дозвољено рећи у атар истине.

А. И.

Исторія хришћанске цркве.

(Продужење.)

Пошто је изашао из Грчке, посетио је Филип разне удаљене пределе, као: Арабију, Етиопију, Партију; затим заједно са сестром својом девојком Маријамном, пропутује по малој Азији, где се сусретне са св. Јованом богословом и апостолом Вартоломием. Овај последњи је био већ непрестано са Филипом до смрти његове. Они заједно отиду у Фригиску варош Герапољ; ту чудесима и проповедањем одвратише многе незнабошце од клањања идолима, због чега се дигну против њих идолски жречеви, који се бојаху да ће изгубити и приходе своје и уплив над становницима те вароши. Они поднесу жалбу губернатору на Филипа, Вартоломиију и Маријамну, говорећи, да ови обмањују народ шкољдивим баснама, развраћају га лажним чудесима, и захтеваху да се казне. Губернатор заповеди жестоко бити свете проповеднике, а затим осуди на смрт Филипа и Вартоломиију. Њих распну близу идолског храма, и Филипу обрну главу доле. Но на-

једанпут се земља страшно затресе, и од тога погину многи људи. Грађани се сад јако уплаше држећи, да се богови љуте због казни праведника, и умоле губернатора да скину свете апостоле и да их одпусте. Но Филип је већ био издануо, молећи се Богу за своје мучитеље. Вартоломеј још беше жив; њега су скинули с крста, и он крсти примивше, веру и постави им епископа, и саранивши тело св. Филипа, продужаваше своје дело и путовање. Он је био и у Индији, где су после дугог времена нашли јеванђеље од Матеје, у Арменији силом божијом излечи кћер тамошњег цара, која је страдала од тежке болести. Цар му за знак благодарности, пошље многе богате дарове; но Вартоломеја их врати, говорећи: „мени дарови нису нуждни; ја тражим душе, да их приведем ка Христу.“ И цар и многи други становници тога предела приме веру; но идолски жречевци омрзну на светог апостола, и у једној арменској вароши — Албанопољу подигну против њега народ. Вартоломеја распну а затим му одсеку главу мачем.

Св. апостол Тома походио је Индију, Персију Мидију и Партију; он своим проповедањем обрати у веру многе незнабожце; претрпи многа страдања и гонења и умре мученичком смрћу у Индији.

Свети Матеја проповедао је најпре у јудеји; он је, на осам година после вазнесења Господа, први написао јеванђеље на јеврејском језику, које је готово у исто време преведено на Грчки језик, као што неки држе, од светог Јована богослова, или Јакова, епископа јерусалимског. Матеј походио је Сирију, неке пределе у малој Азији, затим Персију, Индију, Етиопију и умро је мученички око 60-те године после рођења Христовог.

Свети Јаков Алфеов проповедао је у јудеји, Сирији, Месопотамији и Египту, где је био распет на крсту.

Свети Јуда Јаковљев проповедао је у јудеји, Самарији и Идумеји; затим је са апостолом Павлом и Силом пробавио

У
Н
И
Б
Е
Р
З
И
Ј
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

неко време у Антиохији, где је, као што неки историци мисле, био распет и прободен стрелама око 80-те године. Од њега имамо кратку саборну посланицу, написану око 67-ме године, у којој он саветује верујућима да се боре за веру и да се не поводе по лажним наукама, које су се појавиле.

Свети Симон Зилот проповедао је у Месопотамији, Египту и Мавританији. — Неки држе да је он заједно са Аристовулом (једним од 70, апостола) проповедао у Британији, где је мученички умро.

Од дванаест апостола Христових највише је као апостол, живио свети Јован богослов. Он је проповедао нарочито у малој Азији и дуго је живио у вароши Ефесу. О њему ћемо пространије проговорити у другој глави; а сад да наспомењемо о судби неких од 70. Апостола, о којима су сачувани извештаји.

Као што смо већ казали, св. Лука је био веран сапутник Павлов, и није га ни у Риму остављао до саме смрти његове. На 15 година после вазнесења Господа, он је написао на грчком језику своје Еванђеље; предао нам је такође у књизи „*Дејанја светих апостола*“, драгоцену знања о распрострањењу цркве Христове. Он је проповедао у разним местима и био је епископ у словенској вароши Солуну; по мишљењу неких, умро је као мученик у Ефесу; други пак држе, да је умро у Патраку. Свети Лука је био лекар и живописац. Држи се, да је он први намалао икону Пресвете Богородице и апостола Петра и Павла.

Свети Марко био је сапутник апостола Петру у првом његовом путовању у Рим, и под његовим руковођењем написао је тамо Еванђеље на грчком језику. Он је проповедао у италијанским варошима близу јадранскога мора: Венецији и Аквилеи; затим је походио Мисир, Ливију, Киренаику; био је први епископ александријске цркве; и у Александрији је основао училиште, које је доцније постало ве-

ома знаменито. У тој истој вароши свети Марко претрпи мученичку смрт од незнабожаца које је он одвраћао, да се не клањају идолу Серапису. Пред смрт њему се јави Христос, и он с радошћу пређе у бољи живот. То је било око 68-ме године после рођења Христовог. Он је особито поштован од цркве александриске. Тело његово налази се у Венецији.

Свети Варнава, друг и сапутник Павлов, с којим је положио основ цркви у Антиохији, проповедао је у Кипру, Риму и Милану и претрпио је мученичку смрт у Саламини. О њему знамо, да је први продао имање, и раздао новце беднима и да је од апостола прозван био *сином утехе*, с тога, што је имао особити дар тешити тужне. Свети апостол Варнава написао је посланицу, која истина није била примљена у састав *Новог Завета*, али је ипак била веома уважавана у прве векове хришћанства.

Свети Тадија проповедао је у Месопотамији. Он је излечио и крстио едескога књаза Авгара, о коме имамо од старих црквених писаца ово предање: Авгар је био књаз у Едесу у време Христа и чуо о чудесима, која је Господ чинио у Јудеји. Кад је пао у болест од проказе, он је написао писмо Христу, просећи од њега помоћи и нудио му је у Едесу склониште од непријатеља и гонилаца. То писмо преда Авгар једном живописцу, и препоручи да том приликом измала лик Христов. Но живописац, при свеколиком старању свом није никако могао да испише божаствени лик Исусов. Исус Христос позове живописца, заиште воде и убрус, умие се и убрише лице убрусом, који после да живописцу. На убрусу остане његов лик. Господ заједно са тим скупоценим даром пошаље Авгару писмо, у коме му обећа подпуно оздрављење по доласку једног од његових ученика. После силазка св. Духа, кад су се апостоли разишли били ради проповедања, Тадија дође к Авгару, који с доласком овог прими свето крштење и одма оздрави. Света

црква за спомен тога догађаја светкује у част нерукотворног лика Спаситељевог нарочити свој дан. Свети Тадија, после многих апостолских трудова, умре у вароши Верити.

Сви су се апостоли одвећ јако старали о распрострањењу цркве Христове, и сви су готово потврдили своју веру мучничком смрћу. Они не штеђаху труда, путоваше по најдаљим пределима, проповедајући Еванђелије, и без страха подвргаваху се опасностима и страдањима. Многи су од њих били епископи: Тит, као што смо већ казали, био је постављен од Павла у Криту; Тимотије у Ефесу; Ананија који је крстио Павла, био је епископ у Дамаску; Филимон у Гази; Сила у Коринту; Лин, Анаклит и Климет, један за другим, били су епископи у Риму; Дионисије Ареопагит био је епископ у Атини.

XVI.

*Јудејска војна. — Падење Јерусалима. *)*

60. — 70.

Приближавало се време, кад је одређена била страшна каштига за јудеје, који су безумно и упорно одбацили истину и спасење. Поданство римљанима бивало им је све теже, они непрестано произвођаху буне, очекујућ с дана на дан јављење Месије, који ће их, по њиховом мишљењу, ослободити од мрског јарма и узвисити их над свима народима у свету. Римско правителство принуђено беше силом утишавати његове побуне, због чега јудеи постојаху све упорнији. Све је за њи служило као изговор за устанак; свака мера римскога правителства рађаше у њима највеће негодовање цео предел колебао се. Непрестано се јављаху лажни пророци, који имађијаху велики уплив на народ обећавајући му у име Господа знамења и чуда. Јудеи бејаху у таквом стању да су готови били по-

*) Све подробности о јудејској војни извађене су из историје Јосифа Флавнија.

веровати сваком, који је само ласкао њиховом надању на независност, предузимаху најочајанија дела. Волшебници развраћаху народ лажним чудесима, којима се тобож предказује скоро избављење; лажни пророци одводише гомиле народа у пустињу, да тамо очекују јављење Месије. Неком Египћанину испало је за руком, те је скупио био око себе до тридесет хиљада људи на гору Масличну. Он их зваше да иду на Јерусалим, да ослободе свети град од поруге туђега господарства, и обеђаваше им да ће се стене градске срушити на једну само реч његову. Тек помоћу оружја успедоше римљани растерати тај сабор.

Зилоти или браниоци тих гласова стараху се свима силама да подрже а подгреју мржњу јудејанаца против римљана. Секта Зилота постала је око рођења Христовог, баш у оно време, кад је Киринеј, губернатор Сирије по заповести Августа, чинио препис у народу ради сабирања данка. Тада један Галилејанин, по имену Јуда скупи око себе мноштво приврженика, проповедајући им, да је неправедно, да народ Божији плаћа данак незнабожачком императору. Он подигне буну и погине у време те буне но његова се наука јако распространи. Два сина његова предводила су гомиле побуњеника, и били су распети на крстовима, трећи његов син, као што ћемо видети ниже, био је боље среће у јудејској војни. Ови Зилоти привуку к себи мноштво народа, и произведу страха насиља и побуне. Они су, у одвећ великим гомилама, обилазили пределе, сабирајући око себе допове и разбојнике и опустошавајући пределе; гомиле убилаца чиниле се страшна злочинства у самом Јерусалиму, Ако поред овог узмемо на ум непрекидно непријатељство, што је постојало између јудеја и самаријана међу собне спорове и непријатељства религиозних секта, общте огорчење против римљана, и узајамно непријатељство јудеја и иноплеменика: онда лако можемо схватити то ужасно и жалосно стање, у коме се налађаше цела јудеја.

У то време неке чудновате слутње доста су колебале и узнемиравале застрашене умове, предсказујући приближење великих догађаја. Јудеи су са страхом приповедали, како су се врата на храму, која су била толика тежка, да су их једва могли двадесет људи покренути, једанпут отворила сама собом; да је; у време Пасхе, необична светлост осветила жртвеник; да је једнога вечера цео народ видео у ваздуху над Јерусалимом војујуће коњанике, који су напоследку окружили варош. На дан педесетнице чули су свештеници у храму топот корака и глас, који је говорио: „ајдемо одавде.“ Најпосле на четири године пред почетком војне, јавио се у Јерусалиму на празник неки човек, по имену Исус син Ананин, и ходао је по вароши викајући из гласа: „тежко! тяжело! тяжело храму! тяжело Јерусалиму! глас од Истока! глас од Запада! глас са четири стране против Јерусалима?“ (Продужиће се.)

Н а з н а њ е.

„Пастир“ залази у последњи месец од године. Молимо све пријатеље и познанике нек нам оправе оно ресто, што још лежи као доплата к овогодишњем издању „Пастира“ а нека се пожуре и за нову предплату. „Пастир“ ће излазити и даље, но како и у којој форми јавиће се доцније. Но у сваком случају цена ће остати досадашња.

Који нису примили прве бројеве „Пастира“ од ове године, нека се потруде да нам јаве, како би им с концем године оправили. Ако им је криво за сувишне трошкове, то нек неплаћају писма.

КОРЕСПОНДЕНЦИЈА.

Г. Проти Беговићу. Ваша лијепа беседа штампа се. —

Г. Илићу свештеник. Ваш чланак „о наплати свештених заслуга“ здраво нам се допада, али га неможемо штампати до Нова лета. Штета је одпочети га па не довршити. Од новог лета започемо с првим бројем.

Уред.

Сљедује додатак.

Св. Јован Крститељ као проповедник покајања.

(Продужење.)

усамљеном животу, стараху се развити у себи таково благочестије, какво по њиховом појму никако небеше могуће достићи у варошима и селима, гди су људи обично заузети другим домаћим бригама и незгодама. Јосиф Флавије, говорећи о Јесеима ¹⁾, вели да у њиховој општини, било је више од 4000. људи, који се никако не жењаху, нити су хтели имати робова по тадашњем обичају, и признаваху, да је врло неправедно држати роба и лишавати човека његове слободе; а о женидби говораху, да човек оженивши се, почињава себе многим незгодама, а главно је, што се мора често свађати са женом. Њихово имање беше опште (комунизам), богаташ је био исто тако задовољан својим стањем као и сиромаш, и на против. Они се бављаху земљерадњиштом, а и другим којекаквим мањим трговинама, које су нужне биле за њихово уживање. Као што сведочи Јосиф Флавије, они су обично постављали свепитенике за надзираче над плодовима земним, и њихова је дужност била да се по старају о житу и другим стварима које бејаху нужне за живот. Од вештина међу њима највише се беше развило лекарство и они су говорили, да није доста само једног природног знања у том лекарству, но да су иужна и разна врачања, или тако звано тајанствена вештина, која за њих — као бајаги доступна беше. Што се тиче њиховог живота, може се рећи, да су они тако поштено живели, да су заслужили поштовање — не само код јудеја, већ и код других народа. Они никога не задеваху, власти су почитовали, и све терете државне подносили равно с другим народом; одликоваху се благотворним и тихим животом и узвишеном религиозношћу. Највише је обратило пажњу Флавија на то, што су они били тако праведљиви и поштени, да он није мого шта више и код изображени Грка приметити так

¹⁾ Јудејск. стр. књ. 18. гл. 1.

справедљивости и чесности. Они се никако нису хтели подврћи заклетви; јер по њиховом појму, заклетва се сама онда полаже кад ми коме неверујемо да је он часно и поштено поступио; али по њиховом појму тога није могуће ни помислити међу поштеним људима. У осталом, они су допуштали заклетву, али само оним људима, који су желели ступити у њихово садружество, и то после трогодишњег искушења. Што се тиче теоретичких веровања, Јесеји су свето хранили све оно, чега су се држали остали верујући Јудеји. Они су држали, да има нека особита Теософија, по којој су се старали да разјасне себи нека питања, која се тичаху више духовног мира (света). Онај који је ступао у ту секту после трогодишњег искушавања, осем обичне клетве, која је нужна била, па да се поступи у ту секту, морао је се још заклети да ником неће казивати имена неких не познатих анђела, која се њему саопште кад већ ступи у секту. Из овога ми можемо извести такав закључак, да је се у јесејској секти изродио особени теософички поглед на духован свет који су они (поглед) у тајности хранили, и ником га нису саопштили. Но главна и карактеристична црта, којом се одликоваху Јесеји, и која на њих бацаше сенку подозрења, бејаше, што су они врло високо о себи мислили и ценили себе, тако, да су скоро сваког презирали који не принадлежаше њиховој секти. Они су се шта више бојали додирнути се ма до кога или чега што не принадлежаше к њиховом друштву. Јесеји превосхођаху фарисеје високим мишљењем о себи, а ово је било услед тога, што су они више но ма ко старали се о испуњењу закона, избегавали све оне пороке и нечистоте, којима су по њиховом мњењу заражени били њихови савременици, и свршавали су врло често — особито рода религиозна бдења и подвиге. Држећи да су само њихови обреди чисти и свети, да је само њихово служење угодно Богу, и да су само они чисти људи, они не одлажаху у храмове, нити су приносили у њему жртве; они се бо-

таху како се не би оскврнили — додирнувши се с другим људима. Они су мислили, да ће по себним молитвама и свештенодејствијама више осладити своју душу, него што би то могли учинити у храму при обичном богослужењу. Своје одношаје к јудејском храму, они су само тиме изражавали, што су у извесне дане праћали му своје дарове. Своје одцеплење од других, Јесеји нису ограничили само на религиозну област, но су га пренели и у свој посведневни живот: они су н. пр. јели само ону рану која се је кувала и приготовљавала у њиховом садружеству, и пре би се сагласили да од глади умру, но да окусе од јела које је приготовљено ван њиховог општества. Спољно очишћавање, или омивање, које је било символ унутарњег очишћавања, они су врло често упражњавали: они су сваки пут прибегавали умивању кадгод је се што не чисто до њих додирнуло. А овакове не чистоте, могле су се скоро на сваком кораку догађати, и тада је појмљиво, колико су се пути на дан морали умивати. Свуд около себе, они виђаху једну не чистоту — како у прероди тако и у људима, и спољним сретствима старали су се спасти себе од те по њиховом мњењу напасти. Не само незнабожац и прости јудеј оскврњаваху својим додиром јесеја, но шта више, и његов брат — садруг — јесеј, који није био њему раван, није се могло до њега до таћи, јер одма сматраше да је оскврњен. Јесејска секта бејаше раздељена на четири степена: два виша и два нижа. Они виши два степена сматраху нижа два нечистима; и на основу тога, они, који су већ прошли кроз ниже степене, и докопали се вишег, бојаху се имати посла са онима који су били у нижем степену, — бојећи се неког малог духа, који их је могло казнити. Претерано мишљење о свом превосходству, које се примеђаваше у чувствима и делима јесеја, подкопаваше њихово благочестије у самом корену. У њиховим понашањима и делима, при свој озбиљности могло је се приметити много које чега, што би само једној деца прилицало. Тражећи само унутрашњег обно-

влења живота по духу, они се удаљаваху у пустињу, и тамо су проводили усамљени живот. Но не просветлена слобода, не- знадијаше куда је водила човека: она је се свуда обзирала, и различним спољним преградама стараше се да сачува *избрану* општину јесеску од наравствене заразе која је свирепствовала у савременим поколењима. Отуда се и јавише обичаји и избор таквих срестава за очишћавање и освештавање, која су у стању била усмирити узнемирену савест јесеја. Овако одељени од света, и борећи се са својом плашљивом савешћу, са својим узким погледима на ствари, са својим подвизима, јесеји представљају такав род људи, који започињу духом, а свршавају телом, или другчије, — људе, који се стреме духовној слободи, а затим падају у духовно робство.

Јосиф Флавије, уз поменуте три секте, успоређава и четврту, коју основа неки Јуда галилејанин. Но ова је секта имала политички значај. Они који припадају овој секти, веровали су све оно што и фарисеји, али су у нечему били измакли од фарисеја, а на име у томе, што су тим веровањима придружили још и политичке тежње, — т. ј. они заступаху слободу и независност јудејског народа, и осем једног Бога, нису хтели ни да чују ни да знаду за другу управу и власти. Овакове мисли о независности јудејског народа, често биваху узроком, те су људи ове нове секте долазили у сукобе с туђим власима, па и са онима, који управљаху Јудеом. Преиспуњени овим народним фанатизмом, они су са чудном енергијом упуштали се у борбу са оном силом, која далеко већа бејаше од њихове, и пре су се саглашавали да животом жртвују, да подвргну себе, своје другове и рођаке највећим мукама и каштигама него да признаду ма кога од људи својим господарем. Јосиф Флавије чуди се овој непокорности и тврдоћи ових људи и оним мукама, које су они с презрењем трпили, али у исто време и то вели, да је се овим празним мудровањем заразио безумни народ....

III.

Тако беше религиозно-наравствено стање јудејског народа, у ком се је васпитавао и проповедао последњи и највећи од пророка — Претеча Спаситељев Јован. Св. Јован био је син поштевог и благочестиног свештеника Захарије који немаднiаше од срца порода; но топлим молитвима к Богу, испроси овог јединца. Док је Јован још у утроби матере своје био, обећали су га родитељи на служење Богу као што тада обичај бејаше. Таким начином, од дана свог рођења, св. Јован живео је под благодаћу св. Духа. Из историје ми незнамо о његовом васпитању скоро ништа. Св. Еванђелист Лука говори то, да кад је се родио св. Јован, одма је се прочула слава чудног његовог рођења по својој околини јудејској, и сви су се оближњи житељи уплашили, и не само његов отац Захарија, но и сав народ питаше шта ће бити с тим дететом? С њим бејаше рука Божија; он је растио и крепио се духом, и све једнако је живио у пустињама до оног дана кад је се јавио *Израиљу* (Лук. 1.65 — 89). Свети Јован васпитан је у строгим правилима наравствености. „По тадашњем закону, они, који су посвећавани Богу на служење ¹⁾ нису смели пити вина ни сикера (Лук. 1. 15.) и живили су под врло строгим правилима. Народ кад одлазаше у пустињу није видео у лицу његовом човека, који је оденут у fine (меке по Еванђељу) хаљине, које би напомињале богате људе, који се стараху само о свом раскошном животу, већ његова хаљина беше уваљана од камилске кочети, а рана му беше: акриде ¹⁾ и дивљи мед (Мат. 3 г. 4 ст. 9 гл. 14 ст. 8. 18.)

На основу таког живота Јовановог, неки западни богослови мисле, да је он припадао к јесејској секти, која, као

¹⁾ Таково посвећење звало је се „Обер“

²⁾ Акриде — неки веле да су скакавци; неки пак да је то некакав плод н. п. брекиње но нивје тако; — то је неки род корења. А дивљу мед, то је она сладка роса што обично пада и код нас у лето на глогово и крушково лишће. Прев.

што смо већ видели, придржаваше се строгих правила у свом животу, па да је у њиховом кругу и добио своје изражање. И ми нисмо противни томе да је Јовану позната била јесејка теософија, њихово поштење и аскетички обичаји — исто тако, као што му је позната била и наука фарисеја и садукееја. Врло је могуће, да је Јован као дечак³⁾ упознао се са свима сектама које у то време суштаствоваху међу еврејским народом, па му је се јесејска секта могла боље допасти него остале. Но ми се неможемо никакo с тиме сагласити, нити пак допустити, да је Јован припадао тако званом „посвештеним“ јесејима, и да је од њих позајмио своје погледе на ствари и наравствене обичаје. И ово се може држати за вероватно не само по томе, што се ни у Еванђељу, нити пак код Јосифа Флавииа о томе ништа неговори, но и по томе, што у животу и раду св. Јована Крститеља, види се сасвим нешто друго и противуположено оном правцу који се примећаваше у јесејској секти. У кругу јесејском, св. Јован није могао наћи потпуног у долетворења. За његову силу, и Богом просвећену широку мисао, нужна је била много потпунија истина, но она, каквом се се задовољаху јесеји. Јесеји бејаху честни и добри људи; они тражаху само више светости у свом животу; али, њихови погледи на ствари беху врло скучени; у њих на практики бејаше много семнаратизма, не трпимости, празноверни замашака и обичаја. Зар би се шњима могло задовољити светли и необични дух који се тако рано појави у великом претечи Господа? Он је могао осећати на спрам јесеја неку љубав за њихов честан и поштен живот и љу-

³⁾ По тадашњем обичају, младићи који су тражили изражања, посећивали су различне школе, а примали су их и јесеји. У јесејску секту нико није могао бити примљен, док не издржи три године тако званог искушења. Но ово дуго време мало је ко могао издржати као н. пр. Јосиф Флавиие, који се једанпут за свагда придружи фарисејској секти.

бав к правди, но у исто време, морао је и сажаљевати јесеје — за то, што су они у својим погледима и животу били врло ограничени, па их је морао оставити, и тражити за себе нове светлости, и новог открића од Бога. Он се удаљава у пустињу, за то, што тражи вишег усавршења; све оно што га у свету окружаваше, силно је притискивало његову душу. У пустињи, овај млади човек поверава и оцењава сву мудрост какву је могао добити у савременом њему поколењу; он види духовно-наравствену бедност тадашњег човечанства, удубљава се у самог себе и сопствену мисао и помоћу спољњег ујединења и унутрашње усредсређености васпитава себе у вишим погледима, доходи до нових открића божијих, који тадашњем народу небеху познати. Са висине, на коју се узвиси његов окриљени дух помоћу божијом, гледаше он на оне жалосне појмове и правце који тада господствоваху у јудејском народу. Он жаљаше што је народ био тако кратковид. Привидна светост и лажљиво богопознање фарисејско, мршави рационализам садукееја, не заслужаваху код њега шта више човечијег имена; он их називаше породом „ехиднилим“ (Мат. III. 7.) Па и сами поштени јесеји, који се задовољаваху са оним што су знали и имали, али тим задовољством опет се стараху да себе узвисе над осталим светом — такође по појму св. Јована стајаху на ниском ступњу духовно-наравственог погледа на живот. И тако дакле, кад ми гледмо на св. Јована у пустињи, ми видимо високи узор и чистоту наравствених појмова његових, који се јавише у њему помоћу духа светог — у сопственој његовој души и који заиста нису изнешени ни из какве савремене му школе; даље ми видимо жалосну мисао о томе, што се народ налазаше у дубоком религиозну сну, представљамо борбу топлих осећања, истинску вољу, срдњу и љубав. Таким начином, појмиво је, зашто овај човек, лутајући по пустињи, врло се мало брине о свом јелу и одећи, и рани се тиме што му је Бог и природа послала, скупља се и готови у

њему такова сила, која је у стању поразити поколења, и пробудити их из дубоког сна који их изнураваше религиозном бедношћу но која у исто време не беху са свим подављена, већ су готова била да приме ново *слово* и сваки час очекиваху обећаног Месију.

Али ти велики догађаји само су *мама* поимљиви, јер ми издалека гледамо на њих. Но питање је: дали су опажали ову силу у Јовану Крститељу његови савременици? Св. Јован, могло је се показати у очима њиховим као такав младић, који се је повео за лажним својим мислима и удаљава се од света за то, што тај свет који га окружава, смеће му да постигне своју циљ. Но не; није се такав глас проносио о крститељу Господовом. Он је свагда имао посла с људима, старао се да позна њихово учење и обичаје и свуда где-год је бивао, остављао је дубоке упечатке свог истинског и одважног карактера. Од самог дана његовог појављенија, гдигод је се његово име спомињало, одма је искршавала мисао и о не одвисној личности његовој, о силном карактеру и непоколебљивој вољи његовој. Они који га познаваху свагда би говорили: да је се у њему ваплотила сила и дух Илијин, и у лицу Јованом, они очекиваху таковог великана какав бејаше Илија (пророк), који је готов био борити се с небом и земљом, с величином и ништавилем овог грешног света. И ово је узрок био, те св. Јован, кад живљаше у пустињи, није се губио из вида савременог њему друштва; из оних места где познаваху Јована, разносио је се о њему глас, као о необичном човеку.

IV.

У петнајестој години царовања Тиверија ћесара, кад Понтијски Пилат начелствоваше у Јудеји, Ирод бејаше четворовласник у Галилеји, брат његов Филип четворовласник у Итуреји и Траконијској области, а Лисаније четворовласник

(Продужиће се.)